

LANDSCHAPS COMMUNITY

Vorig jaar richtte de Ploegdriever de Landschapscommunity op tijdens het feestelijke symposium ter gelegenheid van het tienjarig bestaan. De community is het netwerk van organisaties en personen die zich inzetten voor het in stand houden en ontwikkelen van een aantrekkelijk gebied aan de oostflank van Nijmegen. Op 9 oktober wordt de samenwerking binnen de Landschapscommunity officieel bekrachtigd met de ondertekening van de 'Verklaring van de Wylerberg' en start de gezamenlijke promotie van het mooie gebied 'van stuwwal tot rivierdal'.

Groesbeek

—

Ooijpolder

—

Duffelt

Voorwoord van de voorzitter

Voor u ligt het nieuwe, extra dikke nummer van de Nieuwsbrief met daarin vooral veel informatie over de Landschapscommunity, die een jaar geleden tijdens het Ploegdriever-symposium werd opgericht. De Ploegdriever heeft in het afgelopen jaar gestaag gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de Landschapscommunity. In mei werd bijvoorbeeld een contactbijeenkomst georganiseerd in Huize Wylerberg. Daar werd o.a. een werkgroep gevormd om de activiteiten van de

community te stroomlijnen. Het scheppen van faciliteiten voor uitwisseling van kennis, ervaring en ideeën is daarbij hoofdzaak.

De werkgroep heeft een intentieverklaring opgesteld, de zogeheten 'Verklaring van de Wylerberg', die door alle aan de community deelnemende organisaties kan worden ondertekend. Bovendien heeft de werkgroep het plan opgevat om een streekpromotie te lanceren waarin organisaties 'hun' hoogtepunten uit de Ooijpolder, Duffelt en Stuwwal kunnen presenteren. De verwachting is dat de netwerkfunctie van de community juist binnen zulke activiteiten een goede basis kan hebben. Een uitgebreide toelichting op programma en doelstellingen van de Wylerberg-bijeenkomst op 9 oktober treft u verderop in deze Nieuwsbrief aan.

Ook in deze Nieuwsbrief een interview met Harry Keereweer, waarnemend burgemeester van Groesbeek.

Nu Millingen, Groesbeek en Ubbergen per 2015 samengaan tot één gemeente is het extra interessant om juist zijn ideeën te vernemen over het agrarisch landschap, de natuur, cultuur en recreatie. Op deze beleidsterreinen zijn binnen de MUG-gemeenten al vele jaren veel samenwerkende organisaties actief, zoals Via Natura, de Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek, de Stichting Behoud Monument en Landschap, de Ploegdriever, de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) en vele andere. Vermeldenswaard hierbij is te vermelden dat Harry Keereweer ook voorzitter is van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. Deze Nieuwsbrief is dus niet alleen extra dik, maar ook nog eens extra interessant. Ik hoop velen van u te mogen verwelkomen op 9 oktober in Huize Wylerberg.

Toon de Jong,
voorzitter van de Ploegdriever

Ina Horlings wil mensen in landschapscommunity bij elkaar brengen

“De tijd is er rijp voor”

Natuurlijk zegt ze, het zal best nog even duren. “Maar de tijd is er rijp voor.” De tegenstellingen die er in het gebied waren zijn langzaam maar zeker geslecht. Daarvoor in de plaats is het besef gekomen, “het besef dat we elkaar nodig hebben.” De tijd is rijp om de Ooijpolder, de Duffelt en Groesbeek als gebied met al de aantrekkelijke kanten en mogelijkheden op de kaart te zetten.

Dr. Ina Horlings, als onderzoeker en lecturer Rural and Regional Sociology verbonden aan de Wageningen Universiteit, is de expert om het proces dat door de Ploegdriever in gang is gezet richting te geven. In de intentieverklaring van Wylerberg hebben 31 organisaties die in de breedste zin van het woord bezig zijn met natuur en landschap zich verbonden om het stokje van de Ploegdriever over te nemen.

PROGRAMMA

BIJENKOMST LANDSCHAPSCOMMUNITY DE INTENTIEVERKLARING VAN DE WYLERBERG

Dinsdagavond 9 oktober in Huize Wylerberg, Rijksweg 174, 6573 DG Beek-Ubbergen
Meld u aan op info@ploegdriever.nl

HET PROGRAMMA

19.30 - 20.00 uur	Ontvangst met koffie/thee
20.00 - 20.05 uur	Welkom door Toon de Jong, voorzitter van de Ploegdriever
20.05 - 20.15 uur	Introductie van de Landschapscommunity en de intentieverklaring door Zeger Stappershoef
20.15 - 20.30 uur	Feestelijke ondertekening van de intentieverklaring
20.30 - 20.45 uur	Het landschap vertelt; een persoonlijk verhaal over het landschap
20.45 - 21.15 uur	Highlights op de kaart; Ina Horlings presenteert hoogtepunten in ons landschap en laat vertegenwoordigers van organisaties daarover aan het woord.
21.15 - 21.45 uur	Thema's voor de Landschapscommunity; een brainstorm over onderwerpen en activiteiten
21.45 uur	Afsluiting en napraten onder het genot van een drankje

Parkeer uw auto op de Rijksweg en loop naar boven (5 minuten).

Verbinden

Ina Horlings kent het gebied als geen ander. Ze was betrokken bij de oprichting van de Ploegdriever, woonde in het gebied en als ze nu vanuit haar woning in Bemmelen een paar meter loopt, ziet ze de Ooijpolder aan de overkant van de Waal liggen. “Ik zie mezelf in het proces als iemand die verbindt, iemand die met bezieling en passie probeert de organisaties bij elkaar te brengen. Je moet mensen verleiden om mee te doen.” Eenendertig organisaties. Een hele klus. Eén ding is voor Ina Horlings duidelijk: we moeten niet de vvv uit gaan hangen en met een gelikte slogan mensen naar het gebied lokken. “Dan zeg ik hó! Iets in de etalage zetten is marketing. Gebiedsbranding is meer dan een slogan. Hoe ervaar je het gebied zelf: waar ben je trots op,

wat zijn de highlights. Je moet het van binnenuit vertellen. Niet alleen wát je bent, maar ook wat je wilt zijn. Als iedereen zijn eigen ding doet, is er geen synergie. Dus moet je belangen koppelen, samen zoeken naar een gemeenschappelijke basis, aan een kapstok waar iedereen zijn jas aan kan hangen. De Ooijpolder is niet alleen stuwwal, rivier, landbouw, natuur. Het is én, én, én. Iedereen heeft zijn eigen passie of het nu de steenuil is of de stuwwal. Het gaat er om dat we zoeken naar iets gemeenschappelijks.”

Identiteit

Basis van het proces is de zoektocht naar de identiteit van het gebied. “En dat begint bij mensen. Bij bewoners, bezoekers, ondernemers, toeristen. Die diversiteit moet je in kaart brengen. Zoeken naar de versterking

van stad en platteland. Hoe kun je mensen van de dijk af halen, ze laten ontdekken dat er veel meer is dan alleen het mooie landschap.” Een proces, dat met de intentieverklaring van Wylerberg in gang is gezet. Snuffelen aan elkaar, weten wie de ander is, wat de ander doet, wat kun je van elkaar leren, wat is je rol in dit proces? Speeddating in de polder. Ina Horlings wil dat proces stimuleren. Het is altijd haar passie geweest: hoe mensen verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving, voor hun landschap. Leiderschap, samenwerking, waarden, coalitievorming zijn de leuzen op haar vaandel. Want: “De tijd is er rijp voor. In een tijd dat je overal naar toe kunt reizen, is de behoefte aan de beleving van je eigen plek groot. Bovendien: mooie landschappen worden steeds schaarser.”

Van puist tot hoogtepunt

De Ploegdriever zit niet stil. Op diverse plekken in de Ooijpolder en in Groesbeek zijn projecten in voorbereiding of worden uitgevoerd waardoor de toegankelijkheid en het genieten van het fraaie gebied geoptimaliseerd wordt.

Een rondgang door twee fraaie plannen.

De Ploegdriever
Vereniging Landschapsbeheer
Groesbeek-Ooijpolder

Het is een noodzakelijk kwaad. Huisafval moet ergens naar toe. Zoals in Groesbeek. Jarenlang reden vuilniswagens af en aan om hun last in het groen net buiten Breedeweg te storten. Eén gigantische puist van welvaart. Om het verbergen gaat er grond op, wordt rondom de berg een sloot gegraven om het vocht op te vangen om zo naar de waterzuivering door te sturen. Struiken en bomen moeten de afvalberg aan het zicht onttrekken. Schapen houden het gras op de berg kort.

Plan

Dat was het dan. Nee dus. Kan het niet anders, vroegen ze zich bij de gemeente Groesbeek af. Kunnen we met die Bruukse berg niet iets doen. Beste Ploegdriever, hebben jullie ideeën? Nou, dat hoeft tegen Arno van der Kruis van de Ploegdriever maar één keer te zeggen. Arno ging kijken, werd geconfronteerd met de provisorische afgrazing door schapen, ging naar de top van de berg en zag beneden tussen de struiken en bomen door het natuurgebied de Bruuk in alle schoonheid liggen. Het plan was geboren. We maken van die lelijke puist een uitkijplek, waardoor je een fantastisch uitzicht hebt op de Bruuk, het nabijgelegen Reichswald en natuurlijk Groesbeek en de kerkdorpen. De berg als het centrale punt van wandelroutes. Er komt een beter raster, waardoor de schapen niet lukraak maar gecontroleerd grazen zodat de verruiging van de berg wordt aange-

pakt. We snoeien in de vier windrichtingen struiken en bomen zo, dat er een ruim blikveld ontstaat. Er komt een fraaie toegangspoort en als toetje een bijzondere bank, die door een houtkunstenaar wordt gemaakt.

Vertrouwen

Groesbeek was enthousiast, maar toen het op uitvoering aan kwam was de provinciale subsidiepot leeg. Dan betalen we het toch zelf, aldus de gemeente Groesbeek. Arno en de Ploegdriever kunnen binnenkort aan de slag. Boven op de berg is al te zien hoe het er straks gaat uitzien. "Het is een echt Ploegdrieversproject", aldus Arno van der Kruis. "De gemeente kent ons. Het goede contact betaalt zich uit. Er is vertrouwen in de planvorming én de uitvoering. Doen, was de opdracht. Dus doen we het als Ploegdriever helemaal zelf."

Nieuw leven door dooradering

Midden in de Ooijpolder. Links is in de verte de toren van het protestante kerkje te zien en aan de andere kant van de wandel as ligt het kerkje van Persingen. Ruwweg in het midden staat een bankje bij het water. Geluk in een uiterst fraai landschap. Tevreden zitten een man en een vrouw die niet ver van de Hatertse Vennen wonen te genieten van het landschap. "We wonen zelf vlakbij een natuurgebied, maar hier, hier overheerst de echte rust." Op het bankje naast de sloot kijken ze uit op het einde van een stuk boerengrond, waarvan het talud, als natuuroever, langzaam en ruim afloopt naar de sloot. In de herfst en de winter zal het water hier een nieuwe rol krijgen. Iets verderop is een nieuwe poel gegraven.

Opzet

Een plan waarmee Via Natura met landbouwer Geert Kroes als eerste een samenwerking is aangegaan. Brede wandelwegen doorkruisen het gebied. Tevredenheid bij de bezoekers, maar ook bij Arno van der Kruis midden in een van de vele landschapsplannen van de Ploegdriever en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) over de groenblauwe dooradering. De opzet is om samen met grondeigenaren te komen tot een aaneenschakeling van gebieden en gronden met bijzondere landschapselementen: paden, sloten, greppels, poelen etc. om samen één groot natuur- en wandelnetwerk in

de Ooijpolder te vormen.

Een plan van Via Natura en de gemeente Ubbergen, uitgevoerd door de Ploegdriever en VNC, met als opdracht vijf procent van het 500 ha grote gebied te dooraderen. Via Natura als loket waar grondeigenaren 5 procent van hun grond beschikbaar stellen en hun plannen indienen. Arno van der Kruis: "Na twee jaar hebben we de doelstelling al bijna bereikt. De laatste plannen zijn ingediend." Het typeert het enthousiasme bij de grondeigenaren. Want ook bij de grondeigenaren, de boeren, overheerst tevredenheid. Alles wordt betaald met provinciale subsidie en uit de lokale subsidiepot van de Stich-

ting Landschapskapitaal, die gevoed wordt door de Postcodeloterij.

Zekerheid

De grondeigenaren krijgen de volle 100 procent betaald. De 5 procent grond die ze beschikbaar stellen wordt gecompenseerd via grondvergoedingen, de aanleg wordt 100 procent gesubsidieerd en ook het beheer door de grondeigenaren wordt 100 procent betaald en dat 30 jaar lang. Boeren hebben dus met deze regeling 30 jaar financiële zekerheid. Langzaam maar zeker vallen de diverse puzzeldelen in elkaar en wandelen de natuurliefhebbers tussen groen en blauw en tevredenheid.

Burgemeester Harry Keereweer over landschapscommunity “Hulde, hulde”

De eerste bloemen zijn al binnen. Met de groeten uit Groesbeek, van burgemeester Harry Keereweer. “De Landschapscommunity? Hulde, hulde.”

Op zijn kamer in het gemeentehuis in Groesbeek zal de lof over het gebied en over het initiatief het gesprek marineren. Hij steekt zijn bewondering voor het landschappelijke schoon in Millingen, Ubbergen en Groesbeek niet onder stoelen en banken. Hij is een van de grootste fans. “En vergeet ook de andere kant van de grens niet. Prachtig.”

Paradijs

Acht jaar lang was Harry Keereweer gedeputeerde van de provincie Gelderland. De man van het landschap. Landelijk maar ook internationaal waar hij voorzitter was van 280 landelijke regio's in Europa. Hij weet waar hij het over heeft. Gelderland was voor hem al een paradijs. “Je hebt de hoogte en de droogte en aan de andere kant het water en het nat. Er loopt 300 kilometer rivier door Gelderland. Maar nu zit hij aan de bestuurstaaf van Groesbeek en praat hij over de herindeling van zijn gemeente samen met Ubbergen en Millingen aan de Rijn: “We hebben hier alles waar de mensen behoefte aan hebben. Beter kun je het niet hebben. Groesbeek met de heuvels en het laag van Breedeweg, de stuwwal in Ubbergen, en het laag tussen het Reichswald naar Millingen aan de Rijn en de Ooijpolder.”

Potentie

En Harry Keereweer voelt de potentie van het gebied. Vroeger was de bouw de grote drager van de economie, maar daar is volgens de burgemeester van Groesbeek de rek een beetje uit. Hij noemt de volksgezondheid met Plurijn en Werkenrode. Ook een sterke economische pijler die werk brengt. Maar recreatie en toerisme vormen steeds meer het ware DNA van de regionale economie.” Daar werkt de Vierdaagse aan mee, het Pieterpad, onze wijnboeren, de draisine, de vele fietsers die door het gebied rijden.

De kwaliteit van het landschap en de natuur als de motor, mensen hier naar toe halen, laten zien hoe mooi ons landschap is. Natuur én boeren. “Je moet het samen met de boeren doen, laten zien dat niet altijd schaalvergroting nodig is om dingen te bereiken, maar dat neven activiteiten die passen in het landschap net zo belangrijk zijn.”

Boeren

Harry Keereweer speelde een belangrijke rol in het tot stand komen van het Nationaal Landschap. “En weet je wie de eerste was: het LTO. Wij boeren zijn al veel langer met het idee bezig, was hun antwoord.” En opnieuw houdt hij een pleidooi er alles aan te doen om het landschap aantrekkelijk te maken voor de mensen die er op

bezoek willen komen. Maar ook de lokale productie, van wijn tot het vlees van de black angus. De smaak van de regio, van mogelijk straks na de herindeling één grote gemeente waar al die positieve elementen aanwezig zijn. “De mooiste gebieden en landschappen tref je altijd aan op de scheidslijn van hoog en laag, van droog en nat.” Vandaar ook zijn spontane uitspraak als het gaat over het promoten van de regio door de landschapscommunity: “Hulde. Hulde. Je moet altijd aan je imago werken.” Aan Harry Keereweer zal het niet liggen.

Recreatie en natuur

door Nel van den Bergh

In de doelstelling van onze stichting staat dat we landschapselementen niet alleen inrichten voor natuur en landschap, maar ook voor recreatie en educatie. We willen mensen graag de gelegenheid geven om rond te kijken op onze percelen en te genieten van het mooie landschap. Want meer kennis over de natuur leidt over het algemeen tot meer waardering voor de natuur. Daarom zijn de door ons beheerde gebiedjes zoveel mogelijk vrij toegankelijk voor bezoekers, lopen er wandelroutes langs of doorheen en plaatsen we zitbanken en informatiepanelen. Ook vinden er regelmatig excursies, begeleide wandelingen en werkochtenden van scholen plaats. Op enkele plekken is vorig jaar een zgn. *geocache* verstopt, een doosje of rolletje met logboek waar de moderne schatzoeker met een gps-apparaat naar op zoek gaat. De kunst is het doosje te vinden en dat uiteraard aan de wereld te laten weten, door het logboekje in te vullen en de vondst op internet te melden. Deze bezoekers komen niet in eerste instantie voor de bijzondere natuur of het prachtige landschap, maar worden er bij nader inzien wel door geraakt, zo blijkt uit reacties die geocachers achterlaten op hun digitale forum.

Recreatie en natuur gaan niet altijd samen. Als er teveel mensen afkomen op de klokjesgentianen en orchideeën, worden die onder de voet gelopen. Soms moeten we percelen tijdens het broedseizoen tijdelijk afsluiten, om Kieviten en andere grondbroeders niet te storen. Ook loslopende honden kunnen overlast geven. Daarom vragen we bezoekers hun hond aan de lijn te houden. Dat doet helaas nog niet iedereen. Zo blijkt een van onze poeltjes langs een druk belopen ommetje nogal in trek bij hondenbezitters die er hun huisdier in het water laten spelen en zwemmen. Deze zomer kregen wij een melding dat er waarschijnlijk een paartje dodaars zat te broeden. Later in het seizoen kwamen er inderdaad waarnemingen van een dodaars met jong. De dodaars is een meester in het zich verstoppen en kan lang ongezien onder water blijven. Misschien wel dankzij die eigenschap hebben zij, ondanks de drukte om hen heen, toch een jong weten groot te brengen.

Leden van de Aardhommels uit Groesbeek zijn nieuwsgierig wat er in de poel allemaal te vinden is. foto Henny Brinkhof

Een Dodaars, een kleine fuut met een verborgen leefwijze. Met een karakteristiek hinnikend geluid verraadt hij vaak zijn aanwezigheid. foto Henny Brinkhof

'Een Natte bedoening' voor nieuwe leden en donateurs

Langzaam maar zeker krijgt het Schildbroek in Groesbeek kleur. Het Schildbroek, het nieuwste project voor natuur- en landschapsontwikkeling in Groesbeek. Het Schildbroek, een historische plek. Belangrijk genoeg om de rijke geschiedenis van het gebied in een boek vast te leggen.

Paul Thissen dook in het verleden in de ontginningsgeschiedenis van het lage, natte gedeelte van Groesbeek. Met hulp van Leo Zillessen, die de archieven doorploegde, is er een prachtig boekje verschenen: Een natte bedoening, met als ondertitel: Kleine geschiedenis van De Horst, De Bruuk en Het Schildbroek.

Het laaggelegen gebied bestond lang uit vochtige heidevelden. Hier en daar was er een bosje, maar dat was het dan ook. Een natte bedoening dus, en niet makkelijk om er te leven. Uit jeugdherinneringen blijkt dat het ploeteren was om er een boterham te verdienen, maar aan de andere kant glimt in het verleden de glans van de schoonheid van de toen nog overal aanwezige prachtige natuur.

Nieuwe leden en donateurs krijgen het boekje als welkomstgeschenk.

Een natte bedoening is voor €7,50 verkrijgbaar bij de VVV in Groesbeek.

Rabobank

**provincie
Gelderland**

Het project Landschapscommunity is mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van de provincie Gelderland, de Europese Unie, de Rabobank Rijk van Nijmegen en de Rabobank Groesbeek - Millingen aan de Rijn.

Wat kan de Ploegdriever voor u betekenen en wie kunt u daarvoor bellen?

Aanleg en onderhoud van landschapselementen Arno van der Kruis, tel: 06-12619049, email: ploegdriever@vianatura.nl

Subsidies voor landschap, natuur en ganzenfoeragegebieden Geert Kroes, tel: 06-51984621 (Ooijpolder en Duffelt),
Hans Lamers, tel: 06-41840798 (Groesbeek)

Lidmaatschap en andere verenigingszaken Gerard van Leeuwen, tel: 024-3238264 (secretaris)

Informatie over natuurterreinen in eigendom en beheer (sLOG) Nel van den Bergh, tel: 024-3605774 email: info@ooijpolder-groesbeek.nl

www.ploegdriever.nl – www.ooijpolder-groesbeek.nl

vormgeving en opmaak: Studio Nuijten Kekerdom | druk en afwerking: Rikken Print Gendt
najaar 2012 © De Ploegdriever en Stichting Landschap Ooijpolder Groesbeek